

Malin Crona är frilansjournalist, digital projektledare och föreläser om journalistik och sociala medier. Foto: Malin Larsson

DEBATT

Malin Crona: Journalistik är inte hyllningstal

➔ [Dela](#)

Publicerat tisdag 17 januari 2017 kl 12.18

I höstas höll jag en kurs på JMK i Stockholm om hur man granskar offentlig ekonomi. Det blev upprinnelsen till en debatt om "kvittojournalistik" som fått mig att börja fundera över om debattklimatet i mitten av 2010-talet gått så långt att vi glömt att en av journalistikens grundläggande uppgifter är att granska makten. Journalistik ska inte vara hyllningstal.

Det skriver frilansjournalisten Malin Crona.

På JMK-kursen i höstas berättade jag hur jag en gång i tiden hade gått en kurs med **Britt-Marie Citron**, som avslöjade Motalaskandalen. Jag åkte hem från hennes kurs, gjorde som hon sa, snubblade rakt in i en skandal om spritfester, svågerpolitik och mutade revisorer och kom tillbaka med en guldspadenominering.

Nu hände något liknande för några av studenterna på min kurs.

Redan andra dagen kom några av dem till mig för att fråga om det var mycket att en statlig myndighet hade bjudit sina anställda på en vårfest för en miljon kronor. Det visade sig att det statliga affärsverket Svenska Kraftnät hade som årlig tradition att bjuda sina medarbetare på fest. Miljonnotan de hade hittat var för en fest som kostat drygt 2400 kronor per person. Festen hade Star Wars-tema och generaldirektör **Mikael Odenberg** uppträdde på scenen utklädd till Darth Vader.

Studenterna kontaktade Expressen, som publicerade deras artikel .

På Svenska Kraftnäts sajt står att läsa : ”Vår interna och externa representation präglas av måttfullhet och återhållsamhet. Representation ska alltid ske i ett arbetsrelaterat sammanhang.”

Fullt legitim personalvård, ansåg Mikael Odenberg, som gick till hårt angrepp på sin egen Facebooksida både före och efter Expressens publicering. Det handlar inte om att rätta sakfel. Några sådana hittar han inte i artikeln. Istället beskriver han hur han på ett nedlåtande sätt försöker sätta dit den kvinnliga Expressenreporter som hjälpte studenterna att färdigställa artikeln. Han tyckte att hon ställde korkade frågor.

En ojämn maktkamp där en makthavare i sin egen digitala kanal, utan motfrågor, väljer att förminska en enskild reporter, i stället för att ta debatten med den som fattar beslutet att publicera. I det här fallet Expressens ansvarige utgivare **Thomas Mattsson**.

Mikael Odenberg fortsätter de kommande dagarna att kritisera publiceringen med ord som ”jag har mer än 600 anställda på flera olika ställen i landet. En enda gång per år har jag möjlighet att samla dem alla.” Och: ”Jag har en mer fransk än svensk hållning till måltidsdrycker.”

Det är intressant att se hur en generaldirektör för ett statligt verk pratar om verksamheten i ordalag som om den vore hans egen och att det borde vara upp till honom att få sköta verksamheten i fred, utan att journalister lägger sig i. Han kritiserar också på sin Facebooksida journalister för att de tar tid från den viktiga verksamheten genom att begära ut massa handlingar.

Samtidigt går andra offentligt anställda till hård attack mot Aftonbladets publiceringar om representation i Sveriges kommuner och myndigheter som pågick parallellt.

Internetdebattören Joakim Jardenberg, som tidigare varit Internetchef för Helsingborgs stad och nu arbetar på uppdrag av Sveriges Kommuner och Landsting, går så långt att han skriver om Aftonbladets granskning att det var ”osmakligt att begära ut allmänna

handlingar till en enorm kostnad för det offentliga, för att sedan låsa in artiklarna bakom betalvägg”.

Det är att inte förstå journalistikens roll i ett demokratiskt samhälle.

Journalister är inte åklagare. Ansvariga utgivare är inte domare. Privata tidningshus är inte myndigheter. Det måste få vara upp till läsaren att själv bedöma om lite drygt 2400 kronor per person är mycket eller lite för en fest och om det är så våra gemensamma pengar ska användas. Och myndigheterna bör förstås se till att ha rutiner för att lämna ut offentlig information så lätt, smidigt och kostnadseffektivt som möjligt.

Maktens middagar måste tåla att granskas. Annars ska de inte hållas alls.

Det blir inte mycket tydligare än när **Donald Trump** pekar finger åt journalister och skriker ”Inte du – din organisation är hemsk!” och vägrar att svara på frågor. Eller, för att formulera det med Mikael Odenbergs ord: ”Expressen kan slänga sig i väggen!”

Vi journalister har länge varnat för vad som händer med demokratin när redaktionerna bemannar ned samtidigt som myndigheter och kommuner lägger allt mer pengar på PR och kommunikation .

Den maktapparat som blivit van vid att kunna kontrollera bilden av sig själv slår tillbaka hårt för att försöka skjuta budbäraren när externa granskningar inte instämmer i hyllningskören.

Medborgarna ska vara glada så länge det finns journalister som vågar krascha partyt för festglada politiker och tjänstemän, utan att vara rädda för att skapa dålig stämning.

Journalistik är inte hyllningstal.

Journalistikens roll är att berätta för medborgarna hur deras pengar och röster förvaltas.

- På måndag 23 januari diskuterar Publicistklubben i Stockholm det allt hårdare tonläget mot medier och journalister. Debatten går att följa här.
- SJF:s ordförande **Jonas Nordling** skriver i Medievärlden om att journalister alltid varit illa omtyckta. Kanske är bara den maktkamp som utspelar sig nu inför öppen ridå en återgång till det normala?
- DN:s Björn Wiman skriver här om de metoder som maktfullkomliga ledare tar till för att tysta en oberoende press:
 1. Läxa upp medierna.
 2. Begränsa mediernas tillträde.
 3. Hota.
 4. Gå förbi medierna och kommunicera direkt med allmänheten.

Malin Crona

Frilansjournalist, digital projektledare och föreläsare om journalistik och digitala medier. Tidigare chefredaktör och ansvarig utgivare för 8 Sidor, som tilldelades Medieormens pris 2015 för Kommentarsfält för alla.

Twitter: [@malincrona](https://twitter.com/malincrona)

malincrona.se
